בס"ד. מוצאי ש"פ שמות, מבה"ח שבט, אור לכ"ד טבת ה'תש"מ.

הנחת הת' בלתי מוגה

ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב איש וביתו באו ראובן שמעון וגו'[1]. וידוע דיוק רבינו הזקן בעל ההילולא בספרו תורה אור עה"פ, דבפרשת ויגש*[1] נאמר ג"כ ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה יעקב ובניו [ויתירה מזו, שם מסופרים פרטים נוספים ע"ד ביאתם למצרים], וצלה"ב למה הוכפל בתורה ענין בואם מצרימה. גם צלה"ב, למה מקדים ואלה שמות בני ישראל, הול"ל שראובן ושמעון וגו' באו את יעקב איש וביתו למצרים. ומשמע מזה, שענין השמות (שמות בני ישראל) הוא ענין עיקרי כאן. וכן מובן מדרשת רז"ל[2] שבשביל ד' דברים נגאלו ישראל ממצרים שלא שנו את שמם כו', ראובן ושמעון נחתין ראובן ושמעון סלקין, שגם מזה מובן שענין השמות הוא ענין עיקרי. וצלה"ב הענין בזה. עוד מדייק בתו"א, דצ"ל השינויים מהתם (פ' ויגש) להכא (פ' שמות), דכאן נאמר הבאים מצרימה את יעקב, ובויגש נאמר הבאים מצרימה יעקב. ועוד, ששם נאמר בני ישראל גו' יעקב ובניו, שכולל יעקב ג"כ בכלל בני ישראל, והרי יעקב הוא ישראל עצמו, וא"כ איך נקרא בני ישראל. ומבאר בתו"א שם, דהנה כתיב[3] ירד ירדנו כו' ירידה אחר ירידה, וכן ביציאת מצרים וגאולה כתיב[4] ואנכי אעלך גם עלה כו', היינו ב' עליות, שהוא עילוי אחר עילוי. וכיון שבמצרים היו ב' ירידות לכן הוכפלה הירידה בתורה (בפ' ויגש ובפ' שמות).

וממשיך בתו"א, ובאמת ביציאת מצרים לא נתעלו רק פעם אחת כו', אך כי עלי' זו השנית רומזת על גאולה העתידה להיות בב"א. ומה שגם גאולה זו נרמזה בעת הירידה למצרים עם גאולת מצרים, מבאר שם, דהנה כתיב[5] כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות, שמקיש הכתוב ענין גאולה אחרונה ליציאת מצרים. והוא שכמו שכל עיקר תכלית המכוון בגלות מצרים כו' הי' בכדי לזכות לקבלת התורה כו' וכמ"ש[6] וזה לך האות גו' בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה, כך כל אריכות הגלות הזה הוא כדי לזכות לגילוי פנימיות התורה שיהי' לע"ל, כי במ"ת הי' קבלת התורה הנגלית, אבל פנימיות טעמי התורה יהי' הגילוי שלהם לע"ל כו'. וכן בענין השעבוד והגלות שנאמר בגלות מצרים[7] וימררו את חייהם בעבודה קשה בחומר ובלבנים ובכל עבודה בשדה, קאי גם על זמן האחרון כו' בעבודה קשה דא קושיא, בחומר דא

1) ריש פרשתנו (שמות). *1) מו, ח. 2) ויק"ר פל"ב, ה. 3) מקץ מג, ב. 4) ויגש מו, ד. 5) מיכה ז, טו. 6) פרשתנו ג, יב. 7) שם א, יד.

ק"ו, ובלבנים דא לבון הלכתא כו'[8]. היינו, שהשעבוד עתה (בתור הכנה להגילוי דלע"ל) הוא בלימוד התושבע"פ, שהיא בבחי' בלי מספר, וכמרז"ל[9] עה"פ[10] ועלמות אין מספר, דקאי על מימרות האמוראים כו'.

וממשיך בתו"א שם, והנה להבין ענין לבון הלכתא ואיך עי"ז יהי' הגילוי לע"ל, יש להקדים פי' וענין מלך משובח ומפואר עדי עד שמו הגדול. כי הנה תכלית וירידת הנשמה לעוה"ז ירידה צורך עלי' היא כדי להזות בנועם ה' כו'. אך הנה הנשמה היא נבראת ובעל גבול וא"א לנפש לקבל הארת תענוג העליון (נועם ה') שהוא בלי גבול עדי עד, אלא ע"י התלבשות אור התענוג בכלי כו', שהוא אור תורה כו'. ולכן ע"י התורה תוכל הנשמה להשיג שמו הגדול כו', כי כל הגילויים שלמעלה נמשכים למטה בבחי' הארה ושם, ולכן גם הכלי לקבל הארה זו הוא ע"י התורה ומצוותי', דכל התורה היא שמותיו של הקב"ה (כמ"ש הרמב"ן בהקדמת פירושו על התורה, בשם הזהר[11]), וגדול לימוד שמביא לידי מעשה[12]. וממשיך*[12], ובזה יובן מ"ש בזהר דכל התורה ומצוות הוא לאתקנא רזא דשמי', כי הנה יש ז' שמות שאין נמחקין[13] והיינו שם א-ל בחסד וכו', וכדי להמשיכו ית' להתלבש במדותיו כו', הוא ע"י התומ"צ, שע"י התומ"צ מתקנין השם =שנמשך להתלבש במדותיו. ויתירה מזו, שמתקנין בחי' רזא דשמי', שמו הגדול, שם הוי' שהוא שם העצם.

וממשיך בתו"א*[12] וז"ל: אך עיקר הפי' לאתקנא רזא דשמי', היינו להמשיך מבחי' שמו הגדול שהוא בחי' א"ס, עכ"ל. ויובן זה ע"פ המבואר בדרוש בעל ההילולא שנתגלה לאחרונה ונדפס בימים אלו ממש[14] (ובכמה דרושים) בביאור התואר א"ס, וז"ל: הנה ידוע החקירה בספרי המקובלים הקדמונים למה נק' אין סוף דוקא ולא אין לו תחלה כו' אך הנה מה שתירצו בזה דשם זה קאי על אור הרצון שיש לו תחלה, ואין לו סוף, זה אינו אמת דהרצון כבר נחשב בחי' מציאת [וציור], ולא יתכן לקרותו בשם א"ס, שהוא אור פשוט בתכלית האחדות הפשוטה, שלמעלה מבחי' איזה מציא', ונק' בעל הרצון כו'. אך האמת הוא דשם זה אור א"ס הכוונה על בחי' האור והזיו שהי' ממלא כל החלל, ואח"כ נעשה בחי' הצמצום הנק' מקום פנוי כו', ועל בחי' האור בלבד שייך לקרות לשון א"ס, ולא לשון אין לו תחלה, כי

8) זח"ג קנג, א (ברע"מ) 9) שהש"ר פ"ו, ט [ב]. וראה לקו"ת שה"ש מ, ריש ע"ב. 10) שה"ש ו, ח. 11) ראה זח"ב פז, סע"א. ח"ג עג, א. 12) קידושין מ, ב. *12) מט, ד. 13) שבועות לה, סע"א. רמב"ם הל' יסוה"ת רפ"ו. 14) ד"ה להבין ענין אור א"ס תקס"ז (סה"מ תקס"ז ע' כב).

בחי' האור הוא רק בחי' ההתפשטות מן העצם [היינו השפעה וגילוי] ואינו בחי' עצמיות [ולכן אין שייך בו לשון אין לו תחלה, כי יש לו תחלה, שהוא העצם]. וממשיך לבאר שם ענין הצמצום הראשון שהי' באו"ס, שפעל ב' ענינים. א' שיוכל להיות בחי' קו וחוט אח"כ במדה וגבול. ב' שאחר הצמצום הזה נשאר בחי' רשימו בחלל כו'. דמבחי' הרשימו הזאת נמשך שרש התהוות הכלים ומבחי' הקו והחוט נמשך שרש כל האורות כו', (כמבואר בארוכה בדרוש זה ובהדרושים בלקו"ת[15] המבארים ענינים אלו).

(6) וזהו פירוש ואלה שמות בני ישראל גו', דאלה מורה על הגילוי ושמות הו"ע שמות ממש, היינו להמשיך בחי' אור א"ס הנ"ל למטה[16], וזהו ענין שמות בני ישראל הבאים מצרימה, דקאי על זמן הגלות, כי יש בחי' מצרים דקדושה למעלה, מצרים לשון מיצר בחי' העלם והסתר (והוא בחי' הצמצום הנ"ל), ומזה נמשכים מיצרים וגבולים דלעו"ז, עד לארץ מצרים כפשוטה, שהיא ערות הארץ[17], גם בעוה"ז התחתון שאין תחתון למטה ממנו. ושם צריך להיות לאתקנא רזא דשמי', היינו דמכיון ששם השם הוא באופן של רז וסוד, בהעלם, דאותותינו לא ראינו[18], הנה אז ע"י מעשינו ועבודתינו בקיום התומ"צ, נעשה אלה שמות, גילוי בחי' השם, עד לגילוי בחי' שמו הגדול. וע"ד מה שמגלות מצרים באו לגילוי שם הוי' במ"ת, כמ"ש[19] וירד הוי' על הר סיני, עד"ז ע"י מעשינו ועבודתינו עתה בתומ"צ, מאירים את חושך הגלות, ומכינים את העולם כולו להגילוי דלע"ל, שאז לא יכנף עוד מוריך גו'[20]. ועד"ז בבני ישראל, שע"י העבודה עתה נעשים כלים ראויים לקבלת פנימיות התורה לע"ל. וכימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות, דכשם שע"י העבודה בגלות מצרים, שהיא כור הברזל, באו להגילוי דמ"ת שהוא מעין הגילוי דלע"ל (כמבואר בתניא[21]), שאז הי' בגלוי מתן תורה דתורה הנגלית, ושאר חלקי התורה נשארו בנסתר, עד"ז ע"י העבודה עתה בזמן הגלות באים לגילוי פנימיות התורה.

(7) עוד י"ל בפירוש ואלה שמות בני ישראל, ע"פ המבואר בדרושי בעל ההילולא בתו"א בהוספות לפ' ויחי[22], שענין קריאת השם הוא למעלה מהמשכה מהעלם אל הגילוי, דע"י קריאת שם נעשה (מאצט מען אויף) ענין חדש. שמבאר שם ענין הע"ס הגנוזות בהעלם, ומבאר דקודם הקריאה בשם אינו גם בהעלם כו'. וע"י הקריאה מאצט מען אויף את השם. וזהו ואלה שמות, דלא רק שמתקן את השם שכבר

15) ד"ה להבין מ"ש באוצ"ח – ויקרא נא, ב ואילך. 16) ספר הערכים-חב"ד כרך ד' ערך אוא"ס (ה) סי"ג-יד. 17) מקץ מב, ט-יב. 18) תהלים עד, ט. 19) יתרו יט, כ. 20) ישעי' ל, כ. וראה תניא פל"ו (מו, א). 21) שם. 22) קג, ב ואילך. וראה סה"מ תש"ט ע' 19.

ישנו, לאתקנא רזא דשמי', אלא יתירה מזו, שממשיך גילוי אור חדש.

(8) והענין בעבודה, הנה ענין מצרים בעבודת האדם הוא, כביאור בעל ההילולא[23], שפרעה (מלך מצרים) הוא אותיות הערף. היינו, שעניני הפנימיות (פנים) של איש ישראל, שהם עניני אלקות ויהדות (תומ"צ), אינם בגלוי, אלא עניני העורף שמאחורי הפנים, היינו שיש לו רצון לענינים אחרים, ובזה גופא בירידה אחר ירידה כו'. וגם כאשר עסוקים בעניני אלקות, הרי זה כמ"ש[24] כי פנו אלי עורף ולא פנים, היינו שגם כאשר פנו אלי, הפני' היא בעורף כו'. ומפרעה אותיות הערף (שהוא מלך מצרים), נמשך ענין של מצרים מלשון מיצרים וגבולים, שיש אצלו מדידה והגבלה בעבודתו לקונו, ועי"ז חסר אצלו בהעבודה דכל מעשיך יהיו לשם שמים ובכל דרכיך דעהו[25], כי אין זה אצלו בכל (כל מעשיך וכל דרכיך) אלא במדידה והגבלה. ומזה שיש חלל ומקום פנוי וצמצום, נמשך אח"כ שרש ומקור הדינים, עד למיצרים וגבולים כפשוטם בארץ מצרים, ובזה צריך להיות העבודה דאלה שמות בני ישראל.

(9) וזהו ענין עבודת כל נשמה שירדה למטה מאיגרא רמה לבירא עמיקתא[26], הבאים מצרימה, ובזה גופא בזמן הגלות ובאופן דאותותינו לא ראינו עד לגלות כפשוטו, הנה גם במעמד ומצב זה יש לה הכח לאתקנא רזא דשמי' עד להמשכת ענין חדש. כי אנכי ארד עמך מצרימה[4], אנכי דלא אתפס בשם ולא אתרמיז בשום אות וקוצא כלל[27], ואנכי אעלך גם עלה, דהקב"ה עוזרו[28], ופועל את כל הענינים. שפועל המשכת שם חדש (כנ"ל מתו"א ד"ה ואני נתתי לך גו' אשר לקחתי מיד האמורי בחרבי ובקשתי), ועאכו"כ שפועל לאתקנא רזא של השם שכבר ישנו, והמשכה זו נעשה ואנכי אעלך גם עלה. דכשם שכבר הי' לעולמים מעין זה בשעת מ"ת בימי צאתך מארץ מצרים, תהי' גם העלי' השני' ע"י משיח צדקנו, בקרוב ממש, ובשמחה ובטוב לבב. ויתקיים היעוד[29] ישקני מנשיקות פיהו דקאי על טעמי תורה שיתגלו לע"ל, תורתו של משיח פנימיות התורה. וע"י יפוצו מעינותיך חוצה אתי מר[30] דא מלכא משיחא, ובמהרה בימינו ממש.

-------- * --------

23) תו"א וארא נח, ד. ועוד. 24) ירמי' ב, כז. וראה לקו"ת אחרי כו, ד. ובכ"מ. 25) אבות פ"ב מי"ב. משלי ג, ו. וראה רמב"ם הל' דעות ספ"ג. טושו"ע או"ח פרל"א. 26) ל' הש"ס – חגיגה ה, ב. 27) לקו"ת פינחס ה, ב. וראה זח"ג רנז, ב. 28) קידושין ל, ב. סוכה נב, ריש ע"ב. 29) שה"ש מ, ב ובפרש"י. 30) אגה"ק דהבעש"ט – נדפסה בכס"ט (הוצאת קה"ת) בתחלתו. ובכ"מ.